



ÆNDRINGER I BETINGELSERNE FOR FORVALTNINGEN AF NATURDIREKTIVERNE?

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Efter endt seminar i den biogeografiske proces under EU-kommissionen, vil de gode resultater og fælles udfordringer indgå i kommissionens videre arbejde.

- [Pres for omkostningseffektive løsninger](#)
- [Nyt LIFE-program med fokus på bl.a. kollektive indsatser under udarbejdelse](#)
- [EU presser på for synlige resultater](#)
- [Dansk landbrug er gennemreguleret, men er der viden om det?](#)
- [Konklusion](#)
- [Vigtige links](#)

SEGES var også med til det andet seminar i en proces arrangeret af EU kommissionen i den atlantiske biogeografiske region. Seminaret er et led i en proces, som kommissionen igangsatte i 2011. Her er der mulighed for at netværket af eksperter, myndigheder og interessenter mødes, videndeler og arbejder med at identificere og løse praktiske udfordringer, der er forbundet med at gennemføre habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet (Natura 2000).

Fra Danmark deltog Lars Dinesen (SVANA), Jan Pedersen (DN), Søren Ring (Fugleværnsfonden) og jeg selv fra SEGES. Forud for mødet har vi selv haft mulighed for at spille ind med nogle af de væsentligste udfordringer vi ser i direktivernes implementering, dog inden for en ramme af udvalgte naturtyper og konkrete spørgsmål.

Centrale medarbejdere fra miljødirektoratet i EU-kommissionen var tilstede. De prioriterer efter egne udsagn processen højt og anvender indtryk og leverancer herfra i deres overvejelser omkring fremtidige initiativer, indsatsområder og prioritering.

Det konkrete udkomme af mødet var en række initiativer for møder og workshops om

identificerede problemstillinger. Resultaterne kan snarrest [ses på hjemmesiden her](#), men herunder beskriver jeg nogle af de centrale indtryk og budskaber, der mere eller mindre formelt kom frem på seminaret.

PRES FOR OMKOSTNINGSEFFEKTIVE LØSNINGER

Det skinner ret tydeligt igennem, at der er kommet en markant øget fokus på de omkostningseffektive løsninger. Kommissionen viser en meget stor interesse projekter i EU-lande, der har haft succes med resultat baserede tilskudsordninger (RBAPS på EU'sk), Det vil sige, at landmændene i høj grad får tilskud for effekten af den indsats de gør.

Tilskudsordningsformen har der også været talt om i Danmark, men vi har været meget bekymrede for systemer, hvor man som landmanden i princippet kan gøre en væsentlig indsats for naturen, men hvor effekter, f.eks. i form af flere af de ønskede arter af blomster, alligevel ikke viser sig, eller viser sig meget langsomt.

Men i enkelte lande, som bl.a. Irland har man tilsyneladende lykkedes med at opbygge nogle resultatbaserede tilskudsordninger, som både virker for biodiversiteten og er lette at forstå og motiverende for landmændene ([Burren-programmet](#)). En del af løsningen er i høj grad at fokusere meget mere på de strukturer og funktioner, der skal være på arealerne for at grundlaget for den ønskede natur er til stede. Og derefter sammen med landmændene identificeret udfordringerne, de handlinger og den drift der er nødvendig for både at imødegå udfordringerne og sikre de gode forhold. Det kan for eksempel være forsyning af rent drikkevand og det rette dyrtryk (reducere dannelsen af førne og tilgroning, som i Burren). På den måde bliver forvaltningen lige til at gå til for landmændene og de honoreres meget direkte for den indsats, de ønsker at gøre.



Billede 1. Landmand fra Burren programmet viser nogle af udfordringerne og løsningerne frem. Her har han indhegnet et kildeudspring så dyrene ikke ødelægger forsyningen af rent

drikkevand.

Det er dog væsentligt at sige, at det næppe vil være muligt at gøre alle steder og at de projekter, der har haft væsentlig succes og har gennemført en hel masse andre initiativer for at få denne succes. Ofte har der været en til få gennemgående forvaltere (myndighedspersoner), der har haft ansvaret for gennemførelse, og de har brugt tid på at få god kontakt med landmændene og opnå den helt nødvendige gensidige respekt og forståelse. Der har også været en væsentlig lokal forandring og betydningen af landmændenes arbejde er blevet fortalt - og genfortalt.



Billede 2. Marker i The Burren. Det kræver sin landmand at lave forretning i naturområdet og tilskud er nødvendigt. Men man har også lagt et stort arbejde i at motivere landmændene ved at fortælle dem, og lokalbefolkningen i øvrigt, hvor vigtig den ekstensive drift har været, og forsat er, for den helt unikke natur i området.

En anden væsentlig udfordring for udbredelsen af konceptet er at de enkelte EU-lande har let varierende fortolkninger af habitatnaturtyperne og af, hvornår naturen kan siges at være i en god tilstand. Det er derfor vigtigt at vi ikke får lavet rammer for konceptet, der ikke levner plads til nationale tilpasninger.

Kommissionen vil rigtig gerne have udbredt disse systemer til andre lande og der da muligt at vi kan opleve et pres på finansieringen, hvis vi ikke i højere grad adoptere nogle af disse ideer. Uanset er der god fornuft i at sikre omkostningseffektive løsninger og derigennem bl.a. reducere de væsentlige udfordringer, der vil være for landbrugserhvervet og samfundet i øvrigt ved gennemførelse og forvaltning, [se mere](#).

NYT LIFE-PROGRAM MED FOKUS PÅ BL.A. KOLLEKTIVE INDSATSER UNDER UDARBEJDELSE

Der var også fokus på LIFE programmet. Arbejdet med at fastsætte rammerne for næste LIFE-program er netop i gang, og der er stor fokus på kollektive indsatser og frivillige som bidragsydere, samt på værdien på EU skala, varige projekter/resultater og om resultaterne fra søgte projekter kan overføres.

LIFE programmet anses som en succes i forhold til at få klaret de indledende udfordringer for naturforvaltningen af store områder. Fremadrettet vil der nok også være en stigende fokus på at programmet også kan anvendes til at imødegå de udfordringer og facilitere de netværk, møder og workshops og den erfaringsdeling, der initieres på de biogeografiske seminarer.

EU PRESSER PÅ FOR SYNLIGE RESULTATER

På seminaret udfordringen med at nå [EU-biodiversitetsmål for 2020](#) også en væsentlig del af programmet. Et af disse mål er nemlig at evalueringen af bevaringsstatus i 2020 skal vise en forbedret eller gunstig bevaringsstatus for 100 % flere af habitatnaturtyperne og 50 % flere arter omfattet af direktiverne.

Det er en ganske væsentlig udfordring, at nå disse mål, da evalueringen af bevaringsstatus for naturtyper og arter (artikel 17–afrapporteringen) ikke viser særligt meget synlig fremgang, se [Datagrundlag og metodik for identificering af de lavthængende frugter](#).

Som et initiativ for at arbejde mere målerette mod disse mål, har kommissionen før seminarerne forsøgt at identificere nogle lavthængende frugter. Det vil sige identificere de habitatnaturtyper og arter, der måske ved ret enkle indsatser kan opnå en synlig forbedret tilstand. Umiddelbart en bekymrende tilgang for de, som arbejder meget konkret med sikring af biodiversiteten, idet man i forvaltningen almindeligt vist anvender brandmandens lov til prioriteringen af indsatsen. Arbejder man efter brandmandens lov vil man nemlig altid forsøge at sikre, det mest sjældne og truede først. I Danmark (og som jeg lod mig fortælle også i andre EU-lande) er brandmandens lov anvendt i Natura 2000-planlægningen og man har således i første planperiode haft fokus på at sikre de mest truede naturtyper og arter mod yderligere tilbagegang først.

Det er imidlertid et problem, at et stop for tilbagegang, omend den kan være overordentlig vigtig, er meget svær at få øje på i den store samlede afrapportering til EU, hvor det samlede billede fortsat viser en ugunstig eller stærk ugunstig status for mange naturtyper og arter.

Det blev dog af de EU delegerede fremhævet, at der er tale om et forsøg på nå nogle synlige mål inden 2020, uden at man i øvrigt må gå på kompromis med de øvrige indsatser og mål for direktiverne og man var på trods af væsentlige udfordringer med opgaven, ikke villig til at opgive ideen.

Det er meget vanskeligt at vurdere om initiativet kan få konsekvenser for Danmark og hvilken form det vil have. Kan vi få nogle ekstraordinære forpligtelser for de naturtyper eller arter vi har en særlig repræsentation af her i landet, som f.eks. klitheder? Eller vil vi i højere grad blive overladt til selv, at arbejde frem mod målene med nationale midler fordi vi i bund og har et meget lille areal eller meget små populationer af de fleste naturtyper og arter i Danmark.

Nationalstaterne er nemlig **også individuelt forpligtet** af målene, som det blev fremhævet af kommissionen.

DANSK LANDBRUG ER GENNEMREGULERET, MEN ER DER VIDEN OM DET?

Som dansk delegeret bliver man af og til noget forvirret når der kommer forslag om at vi da bare kan reducere udledningen af næringsstoffer med nogle gode frivillige virkemidler og tilskudsordninger. Det kan være ganske svært at formidle at, hvor gennemreguleret dansk landbrug er og der syntes ikke at være et klart billede af det hos de øvrige EU-delegerede. Det er måske en medvirkende årsag til, at der bliver rynket på brynene nå vi som danskere hævder at det er meget svært at finde lavthængede frugter, for så vidt angår næringsstoffer.

Omvendt har vi rig mulighed for at lære fra andre lande når det kommer til at opnå gevinster for landbrugserhvervet og samfundet som helhed ved forvaltningen af direktiverne.

Naturdirektiverne er langt fra blevet en folkesag i Danmark, hvor langt flere taler om nationalparker og naturparker end om Natura 2000. Selvom det er i Natura 2000 områderne vores fineste internationale naturværdier findes og hvor vi har vedtaget de mest ambitiøse mål for naturens udvikling og bevarelse.

KONKLUSION

En stor gruppe af nørder, fortrinsvis myndigheder, videnskabsfolk og naturorganisationer, der taler i koder er en udfordring for en ret almindelig konsulent. De enkelte EU- lande har grebet implementeringen af naturdirektiverne meget forskelligt an og det kan være sin sag at finde fælles grund. Alligevel er der fællesnævner og de væsentlige udfordringer og gode resultater, der bliver identificeret på seminarerne vil indgå i kommissionen prioriteringer, politisk såvel som økonomisk, det blev slået fast. Kommissionen har i høj grad også fokus på at brede Natura 2000 ud til en bredere kreds af ambassadører for at konsolidere og rodfæste implementeringen mhp. at Natura 2000 også lever efter 2020.

Det er derfor helt sikkert, at det er, og er blevet, endnu mere vigtigt, at være tilstede på de biogeografiske seminarer og det bør også være en national prioritering at deltage langt mere aktivt, så særlige danske udfordringer og bliver løst og konkrete resultater også kan anvendes her i landet.

EU- kommissionen har fokus på Danmark. Landbrugspakken og ønsket om at rette Natura 2000-afgrænsningerne til bliver diskuteret i Bruxelles, berettiget eller ej, så er det er blevet meget vigtigt at vi er langt mere synlige med de gode initiativer og resultater, hvis vi forsat skal kunne blive mødt med respekt og lydhørhed fra de øvrige medlemsstater og vores fælles kommission.

VIGTIGE LINKS

Alle dokumenter fra seminaret kan [ses her](#).

Udvalgte dokumenter:

Input dokument, som beskriver mødet formålet med seminaret og tilgangen med de lavthængende frugter.

Datagrundlag og metodik for identificering af de lavthængende frugter.

© 2021 - SEGES Projektsitet